

El patrimoni de la Fundació Josep Pla de Palafrugell

La Fundació-Biblioteca Josep Pla partí de la iniciativa d'alguns dels seus amics de Palafrugell, Francesc Alsius i Josep Martinell. Josep Pla va demanar a Josep Vergés que formés també part del Patronat de la Biblioteca que volia deixar a Palafrugell: «Si acceptessis, els elements bàsics del Patronat serien: tu, Alsius, Martinell i el meu germà». (O.C. 45, pàg. 473)

Un any abans, Josep Pla havia tingut un infart de miocardi i era més sensible al futur de la seva obra, la seva única herència. El text fundacional de la institució signat per Josep Pla el sis de juliol de 1973 recull la seva voluntat de posar a disposició de la seva vila natal la seva biblioteca particular, els manuscrits i els documents que consideri oportuns, amb la finalitat de conservar la seva unitat i fer-los així assequibles i útils als estudiosos de la literatura.

A la mort de Josep Pla la Fundació-Biblioteca queda com a patrimoni del poble de Palafrugell i el seu Patronat té com a funció mantenir el seu esperit, és a dir, cuidar de la conservació, administració i increment d'aquest patrimoni. (*La Vanguardia*, 10.V.1981)

En un article a *Serra d'Or* del juny de 1981, Joan Fuster es preguntava pel destí dels manuscrits de Josep Pla i subratllava la seva importància per a l'estudi i coneixement de la personalitat i la llengua de l'escriptor de Palafrugell.

El 23 d'abril de 1982, en una entrevista a *El Món*, Josep Vergés declarava que guardava molts manuscrits de Josep Pla i tenia la intenció de donar-los a una biblioteca que assegurés la seva conservació.

Des de la mort de Josep Pla fins l'abril de 1984 les activitats realitzades pel Patronat de la Fundació-Biblioteca han estat el manteniment del premi de literatura juvenil Josep Pla de Palafrugell el dia de Sant Jordi i la construcció d'un monument al parc situat davant la Biblioteca (24.IV.1984). A partir d'aquesta data el Patronat deixà de reunir-se.

Però la funció per a la qual el Patronat havia estat constituït no es dugué mai a terme. Aquesta funció era la de facilitar i assegurar, en el cas de la mort de Josep Pla, l'entrega del patrimoni bibliogràfic, manuscrit i documental, que l'autor no havia pogut fer personalment. Si Pla no en feu entrega personal és perquè no pogué. Els llibres grecs de la Fundació Bernat Metge i els llibres italians que conservava, entre d'altres, eren les seves lectures habituals (*El Correo Catalán*, 31.XII.1977) i li eren imprescindibles per

PUNTIARI

El 21 d'octubre, en el decurs d'una reunió a Palafrugell, el Patronat va trobar una via de solució al procés exposat en aquest article.

acabar la redacció dels darrers volums de les O.C., *Itàlia i el Mediterrani* fou publicat el 1980. Finalment envellia ràpidament i acusava els tics més inevitables de la senectud.

Per altra banda pocs manuscrits podria entregar perquè la majoria estaven encara dipositats a Edicions Destino que no havia finalitzat l'edició de les O.C. i estava reeditant molts volums. Que nosaltres sapiguem només el manuscrit d'*Itàlia i el Mediterrani* havia estat reclamat per Pla a Josep Vergés, (vol. 45, pàg. 490), de la resta de manuscrits se'n fa dipositar Josep Vergés un cop es vengué la totalitat de les seves accions de l'empresa Edicions Destino SA el Nadal de 1985-1986. El gruix d'aquests manuscrits és considerable i correspon a 33 volums de l'Obra Completa, entre els quals cal destacar pel seu valor els dietaris. (*La Vanguardia*, 11.VII.1989)

Josep Vergés decidí donar els manuscrits a l'arxiu del Monestir de Poblet sense fer una reunió prèvia del Patronat i justificant-se en el mal estat de conservació de l'edifici que no reunia les condicions de seguretat necessàries per acollir-los. La funció de manteniment i administració de la Fundació-Biblioteca depèn del Patronat, del qual el Sr. Josep Vergés forma part per voluntat expressa de Josep Pla.

Però la donació projectada pel 23 d'abril de 1989, per l'ex-editor, no es pogué dur a terme pel desacord dels qui reclamaven el compliment de la voluntat de Josep Pla representats per la família Vila Pla i per l'Ajuntament de Palafrugell que decidí cursar un requeriment notarial contra Josep Vergés i

Frank Keerl Pla, president del Patronat i dipositar també de la biblioteca particular de Josep Pla i d'altres manuscrits i documents d'interès literari que no havien estat lliurats a la Fundació.

Davant aquests fets, les altres dues institucions amb representació com a vocals del Patronat, els Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat i la Diputació de Girona decidiren obrir una via de diàleg que possibilités el compliment de la voluntat de Josep Pla. Per això es convocà una reunió del Patronat, la primera en cinc anys, que tingué lloc el 15 d'abril d'enguany. En aquesta reunió l'ajuntament relità els requeriments notarians com a condició prèvia de bona voluntat perquè fossin lliurats els manuscrits. A continuació s'arribà a un doble compromís: el Patronat reconeixia la propietat legal dels manuscrits als seus posseïdors i aquests es comprometien a redactar un nou estatut potenciant al màxim el contingut de la Fundació a fi de legalitzar-la i fer complir la voluntat de Josep Pla amb la donació del seu patrimoni bibliogràfic, manuscrit i documental.

A primers de juliol el president del Patronat presentà l'esborrany dels nous estatuts segons s'acordà a la reunió del 15.IV.1989. El seu text no mencionava per res els manuscrits, els documents i la resta de la biblioteca particular que havien de formar el patrimoni de la Fundació, ni complia les condicions mínimes de la Llei de Fundacions de la Generalitat de Catalunya.

CRISTINA BADOSA